

Mit mondanak a biztonságtételek...

...a politikához és a választásokhoz való helyes viszonyulásról?

1.

„Felszólítom testvéreimet, akik a nevelésben foqlalatoskodnak, hoay változtassanak az eljárásaikon. **Hibát követsz el, ha érdekeidet bármely politikai párthoz kötöd, ha velük, vagy rájuk szavazol.** Azoknak, akik nevelőkként, prédikátorként, bibliamunkásként bármilyen formában Isten mellett állnak, nincs semmilyen megvívni való csatájuk a politika világában. Az ő polgárjogaik a mennyben vannak. Az Úr felszólítja őket, hogy álljanak elkülönült, különleges népként. Nem akar szakadásokat látni a hívek testületében. Népének rendelkeznie kell a megbékélés elemeivel. Talán az a hívők feladata, hogy ellenségeket szerezzenek maguknak a politika világában? - Nem, nem.... **Isten nem kívánja tőlünk, hogy a társadalomba vegyülve növeljük befolyásunkat,** emberekhez kapcsolódva politikai kérdésekben...” (GW - 393, A politikához fűződő kapcsolatunk)

„**Nem szavazhatunk biztonsággal a politikai pártokra, mert nem tudjuk, hogy kire szavazunk. Nem vehetünk részt biztonsággal semmilyen politikai mesterkedésben.** Nem munkálkodhatunk olyan emberek tetszésére, akik arra használják majd a befolyásukat, hogy elfojtsák a vallásszabadságot és elnyomó intézkedéseket hozzanak, amelyek eredményeként felebarátaikat arra kényszerítik, hogy a vasárnapot tartsák meg nyugalomnapnak... **Isten népének nem szabad a szavazatával ilyen embereket hivatalba emelni;** mert ha ezt teszik, akkor velük együtt részesek lesznek azokban a bűnökben, amit azok a hivatali idejük alatt elkövetnek.” (GW 391-395).

„Némelyik testvérünk sok olyan doloat mondott, amelvet kormánvellenesnek vaav törvényellenesnek minősítenek. **Hibát követünk el, ha alkalmat adunk arra, hogy félreértsenek bennünket.** Nem járunk el bölcsen, ha állandóan hibát találunk az államférfiakban. A mi munkánk nem az, hogy egyéneket vagy intézményeket támadjunk! **Nagy gondossággal kell eljárunk, hogy ne gondolják azt, hogy a polgári hatóságok ellenségei vagyunk. Igaz, hogy támadó hadjáratot folytatunk, de fegyverünket Isten Igéjének e szavai képezik: "Így szól az Úr!" Az a feladatunk, hogy elkészítsünk egy népet, amely megállhat Isten nagy napján. Ne térjünk olyan mellékutakra, amelyek vitát idéznek elő a más vallású egyénekből!"** (6T 394-397)

„Mérlegeljük gondosan, mit beszélünk, vagy írunk, hogy elkerüljünk mindent, ami azt a látszatot keltené, hogy szembeszállunk a törvénnyel és a fennálló renddel. **Ne tegyünk és ne mondjunk semmi olyat, ami fölöslegesen elzárhatja előlünk az utat. Krisztus nevében járunk és képviseljük a reánk bízott igazságokat. Ha emberek megtiltanák ezen munkánkat, [akkor!] mondjuk azt, amit az apostolok mondtak: "Vaion igaz doloa-é Isten előtt. reátok hallatnunk inkább, hoavnem Istenre, ítéljétek meg. Mert nem tehetjük, hogy amiket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk."** (Ellen White: Az Apostolok története, A templom kapujában c. fejezet)

„**Bármilyen véleménnyel is vagytok a politikai kérdésekben történő szavazásról¹, azt se szóban, se írásban ne hangoztassátok! Népünk hallgasson olyan kérdésekről, melyek nem kapcsolódnak a hármass angali üzenethez².** Ha van olyan nép, melynek közel kell húzódnia Istenhez, akkor az a hetednapi adventista gyülekezet. Nagyszerű tervek lettek lefektetve. **Égő vágy kerítette hatalmába a férfiakat és nőket, hogy hirdessenek valamit, vagy csatlakozzanak valamihez, ők se tudják mihez. De Krisztus sok kérdést illetően hallgatott, és ez valóságos ékesszólás volt...**

„**Népünknek nem szabad politikai kérdésekbe keverednie. Mindenki jól tenné, ha figyelmezne Isten Igéjére: ne legyetek felemás igában a hitetlenekkel a politikai viszályok terén, és ne kössétek magatokat az ő dolgaikhoz.** Nincs biztonságos út, melyen együtt járhatnátok és dolgozhatnátok. Nincs olyan talaj, melyre a hűség és a hűtlen együtt állhatna rá.

A teljes törvény ellen vétkezik az, aki Isten parancsolatainak egyikét áthágja. Tartsátok meg szavazataitokat magatoknak, és ne érezzétek kötelességeteknek, hogy mindenkit a tiétekéhez hasonló eljárásra késztessetek!" (4. Levél, 1898.) Idézi: Szemelvények 2, 317.

- 1 A lelkiismereti szabadság kérdése sohasem jelenik meg önállóan a választásokon. Azok elsődlegesen politikai kérdésekről szólnak. Ezen pedig az sem változtat, ha ismerni véljük a politikai erőket és tudni véljük, hogy szerintünk melyik párt lenne a jó, vagy éppen kevésbé rossz választás a lelkiismereti szabadság ügyének a szempontjából.
- 2 A vég idején a politikai csatározások nyilván kihatnak a hármass angali üzenetre is. Kérdés, hogy visszafelé is fennáll-e a kapcsolat: Részt kell-e vennünk ilyen csatározásokban, milyen mértékben és milyen eszközökkel kell küzdenünk e téren?

2.

„Fesztelen és érdekes összejövetelen voltam az este. Amikor ideje volt befejezni, a szavazás kérdésén gondolkodtunk. Először James beszélt, azután Andrews testvér, akik azt tartották a leghelyesebbnek, ha befolyásukat a jó ügy javára használják és a rossz ellenében. **Azt gondolták, hogy jobb arra szavazni, hogy a mértéktelenség hívei töltsék be városunk [Battle Creek] hivatalait, mintsem vállalni a kockázatot, hogy a hallgatásukkal a mértéktelenség híveit segítsék hivatalba.** Hewitt testvér elmondta egy néhány nappal azelőtti tapasztalatát, és arra jutott, hogy helyesen teszi, ha szavaz. Hart testvér jól beszél. Lyon testvér ellene szól. Senki más nem ellenzi a szavazáson való részvételt, Kellogg testvér pedig kezdi úgy érezni, hogy helyes szavazni. Jó lelkület uralkodott a testvérek között. Bárcsak mindannyian Isten félelmében járnának el.

A mértéktelenség hívei ma meglátogattak bennünket az irodánkban és hízelegve fejezték ki helyeslésüket azzal kapcsolatban, hogy a szombatünneplők nem szavaznak. Reményüknek adtak hangot, hogy ragaszkodni fogunk ehhez a szokásunkhoz, és a kvékerekhez hasonlóan mi sem adjuk majd le a szavazatunkat. Sátán és gonosz angyalai most nagyon elfoglaltak, és vannak munkásai a földön is. Csalódjon Sátán - ez imám” (Napló, 1859. március 6. - a Battle Creek-i helyhatósági választásokról). Idézi: Szemelvények 2, 317-318.

– o –

???

Ez itt a hiányzó bizonyágtételek helye, amelyek szavazásra, politikai aktivitásra biztatnak.

A címben felvetett kérdéskör jó példa arra, hogy hogyan lehet eltérő következtetésekre jutni ugyanazt az irodalmat, E. White írásait olvasva.

A Keresztény Advent Közösségben időről-időre visszatér a kérdés, hogy részt vegyünk-e szavazatainkkal a politikai választásokon. Az eltérő álláspontok képviselői ilyenkor rendszerint a fenti két mezőben szereplő idézetekre hivatkoznak. Mivel mindegyik idézet E. White-től származik, úgy tűnhet, hogy a szerző ellentmondásban van önmagával. Ezt a lehetőséget azonban el kell vetnünk, ha elfogadjuk, hogy ő próféta volt. Ehelyett meg kell találnunk a látszólagos ellentmondás feloldását.

Az nyilván nem minősül feloldásnak, ha valaki csak a neki tetsző idézeteket tekinti mértékadónak, a többi létezéséről pedig nem vesz tudomást. Akkor tudunk a magunk számára egy valóban bizonyágtételi álláspontot kialakítani, ha minden elérhető és ismert kijelentést figyelembe véve megismerjük a szerző alapvető álláspontját és adott esetben az okokat is, amelyek miatt ettől egyes esetekben esetleg eltért.

Mi lehet tehát a fenti látszólagos ellentmondás feloldása?

Szemponatok a feloldáshoz:

- A) **Az első csoportban szereplő bizonyágtételek általános érvényű irányelveket fogalmaznak meg, kifejezetten tiltó, eltanácsoló formában.**
- B) **A második keretben szereplő írás egy bejegyzés E. White naplójából, ami egy közös döntés körülményeit és szempontjait örökíti meg. Arról számol be, hogy az adott helyzetben maguk is tanácsstalanok voltak, ezért keresték közösen a megoldást, aminek – a leírás szerint – E. White inkább csak szemlélője volt. Számukra nem volt magától értetődő, hogy szavazzanak, sőt az idézet vége inkább azt sejteti, hogy arról voltak ismertek, hogy általában nem szavaznak.**
- C) **A naplóbejegyzés egyértelműen helyhatósági választásról szól, konkrétan az 1859-es Battle Creek-iről. Mivel ez a település volt az adventizmus „központja” (bár ez még csak a kezdeti időszak), itt viszonylag nagy volt testvéreink számaránya a lakosságon belül (Battle Creek lakossága 1852-ben**

kb. 200 fő volt, a helyi adventista gyülekezet taglétszáma pedig 1855-ben 42 fő.)³. Ez teszi érthetővé, hogy szavazatainknak döntő jelentősége volt ezen a választáson, és ezért örültek volna az ellenérdekelt jelöltek annak, ha az adventisták ezúttal sem szavaznak.

- D) Az **úttörőink végül** a körülményekre tekintettel **úgy döntöttek, hogy ebben az esetben** az a helyesebb, ha **az általuk is ismert, velük azonos értékeket valló jelölteket támogatják**. Arról nincsen szó, hogy az ott született döntést irányelvként kezelték volna a jövőre nézve. **Tartalmilag és formailag egyaránt hiányzik a szövegből a felhívás, az a fajta általános érvényű felszólítás, iránymutatás, amit megszokhattunk, és amivel az első bizonyoságtétel-csoportban fordított előjellel, vagyis eltanácsolólal találkozunk.**

Vagyis:

1. **Ebben az esetben végül úgy döntöttek, hogy szavaznak.**
2. **Nem pártokra, hanem konkrét jelöltekre szavaztak.**
3. **A jelöltek személye, értékrendje ismert volt előttük, vagyis tudták, hogy kire szavaznak, és végül emiatt döntöttek úgy, hogy mernek rájuk szavazni és hogy ez jobb annál, mintha a másik fél jelöltjei kerülnének hivatalba.**
4. **Ez nem országos, politikai jellegű választás volt, hanem helyi, önkormányzati.**
A kettő az előbbieken túlmenően (tehát hogy a lakóközösség által ismert, megismerhető jelöltre szavaznak, és nem pártra, listára, esetleg ismeretlen egyéni jelöltre) abban is különbözik, hogy **az országos választásoknak** nagyobb a tétje és így az ezzel járó felelősség is, mivel ott közvetve, a pártokon keresztül **a törvényhozókra, a leendő törvények alkotóira szavaznak a választók**. Az ebben való részvétel felelősségére külön is kitér E. White (ld. lentebb).

- E) Az első csoportban szereplő idézetek **általános érvénnyel fogalmaznak meg irányelveket, szempontokat és indoklásokat:**

1. **E. White szerint egyértelműen hiba bármelyik pártra szavazni:**
„Hibát követsz el, ha érdekeidet bármely politikai párthoz kötöd, ha velük, vagy rájuk szavazol.”
2. **De – gondolhatnánk – hátha ezen a módon tudjuk jó irányba befolyásolni a dolgok menetét, feltartóztatni az erőket, amelyek a próféciák szerint átveszik az uralmat a társadalom fölött.**
A válasz: „Isten nem kívánja, hogy befolyásunkat a világgal összeköttetésbe lépve érvényesítsük”.
3. **De nem lehet, hogy mégis az a megoldás, az a feladatunk, hogy azokat az erőket támogassuk, legalább a szavazatainkkal, amelyek Babilon ellenfelei a közéletben?**
A jelek szerint nem. Vegyük észre, hogy ez a tanács hiányzik a bizonyoságtételekből, pedig a szavazás kérdéskörét több alkalommal is érinti.
E. White **a folytatásban meg is indokolja, hogy miért nem lehet megoldás egyetlen párt sem:**
4. **Miért nem szavazhatunk egyik politikai pártra sem?**
 - a) **Mert nem ismerjük őket:**
„Nem szavazhatunk biztonságosan a politikai pártokra, mert nem tudjuk, hogy kire szavazunk.” (ellentétben a Battle Creek-i esettel!) Tehát nem lehetünk biztosak abban, hogy melyik a jó, vagy a kevésbé rossz választás, melyik párt mit fog tenni, amikor hatalomra jut. Azt mindenki tudja, hogy a pártok egyedüli vezérlőelve a politikai túlélés, márpedig „a politikai korrupció kiöli a jogosság szeretetét és az igazság tiszteletét.” (NK/36. Fejezet utolsó bekezdés).
 - b) **Mert szavazni felelősséget, adott esetben bűnrészességet jelent:**
„Isten népének nem szabad a szavazatával ilyen embereket hivatalba emelni; mert ha ezt teszik, akkor velük együtt részesek lesznek azokban a bűnökben, amit azok a hivatali idejük

3 (Forrás: <http://www.battlecreektabernacle.com/article/32/about-us/a-history-of-seventh-day-adventist-churches-in-battle-creek>)

alatt elkövetnek”⁴

- (a) E. White abban az összefüggésben beszél a felelősségről, hogy nehogy olyan erőket, pártokat segítsünk hatalomba, amelyek azután a vásárnapünneplést kényszerítik ki.
- (b) Ebben a tekintetben pedig – éppen a pártoknak az általa is említett kiszámíthatatlansága miatt – csak az jelent biztonságot, amit ír is: ha egyik pártra sem szavazunk. Emlékeztetőül: **a Vatikáni szerződést éppen az MSZP-SZDSZ koalíció kötötte meg** (akik egyebek mellett néhány testvérünk szavazatával, támogatásával kerültek hatalomba). Áltathatjuk ugyan magunkat azzal, hogy tudjuk melyik lenne a jó, vagy legalábbis a kevésbé rossz választás, és esetleg azzal is, hogy ismerjük őket, de valójában csak véljük, hogy ismerjük⁵. Nem véletlen, hogy E. White nem tesz kivételt és a pártokkal kapcsolatban nem ajánlja a kisebbik rossz választásának stratégiáját. A Battle Creek-i eset azért nem mérvadó ebben a vonatkozásban, mert
- ott nem a kisebbik rosszról volt szó, hanem a vállalhatót vállalták,
 - és nem pártokról szólt a szavazás.
- c) **További felelősségünk**, hogy kinek, minek a képviselőjében, támogatóiként jelenünk meg az emberek, a nyilvánosság előtt:
- „Hibát követünk el, ha alkalmat adunk arra, hogy félreértsenek bennünket. Nem járunk el bölcsen, ha állandóan hibát találunk az államférfiakban. A mi munkánk nem az, hogy egyéneket vagy intézményeket támadjunk!... Az a feladatunk, hogy elkészítsünk egy népet, amely megállhat Isten nagy napján. Ne térjünk olyan mellékutakra, amelyek vitát idéznek elő a más vallású egyénekben!”, „Ne tegyünk és ne mondjunk semmi olyat, ami fölöslegesen elzárhatja előlünk az utat”.*
- E. White egyértelműen megkülönbözteti a fő feladatunkat a többitől: *„elkészíteni egy népet, amely megállhat Isten nagy napján”*. Ezt nem előzheti meg és nem is pótolja a vallásszabadság ügyében kifejtett aktivitásunk. Nem mindegy, hogy melyikről vagyunk ismertek a társadalomban. Nem biztos, hogy a vallásszabadsági harcunkkal kell jobb renométt teremtenünk az üzenetünknek. Ha főként erről az aktivitásról ismer bennünket a nyilvánosság, az félreértést szülhet.
 - Ha előbb ismerik meg a társadalomkritikánkat, mint az evangéliumunkat, félő, hogy elzárjuk az utunkat olyan emberek felé, akik a megoldást azokban a társadalmi erőkhöz látják, akiket mi a próféciák ismeretében esetleg másként értékelünk. Nem elég néhány liberális demokrata egyetértését és jóváhagyását bírni vagy elnyerni, miközben másokat esetleg megütköztetünk.⁶ Mi mindenkihez küldtünk, Jézus még Pilátusra sem legyintett.
 - Hogy mennyire fontos óvakodni attól, hogy fölöslegesen ébresztett előítéletekkel elzárjuk az utat a munkánk előtt, mi sem mutatja jobban, mint Jézus Krisztus példája, aki két merőben eltérő esetben ugyanazt az utasítást adta: *„És haza küldé, mondván: Se a faluba be ne menj, se senkinek el ne mondd a faluban... És rájuk parancsola, hogy senkinek se szóljanak felőle.”* (Mk. 8:26 és 30)
 - *„Nagy gondossággal kell eljárunk, hogy ne gondolják azt, hogy a polgári hatóságok ellenségei vagyunk.”⁷*
 - Az állammal való fölösleges szembekerülés éppúgy elzárhatja az utat előttünk, mintha

⁴ Kérdés, hogy ez a fajta felelősség csak teológiai kérdésekben áll fenn, vagy más bűnökre is kiterjed (korruptió, stb.)?

⁵ A pártok a saját közvetlen érdekeiken túl függenek még az őket hatalomba segítő érdekcsoportoktól is. Ezen kívül teljes természetességgel ígérnek dolgokat, amelyeket azután nem váltanak be, az egyes képviselők pedig többnyire kénytelenek fegyelmezetten a pártjukkal szavazni.

⁶ Pl. *„Nem félsz?”, Egyház, Fidesz és a gonoszság: szövetség a hatalomért? Vankó Zsuzsanna az egyház gyámságáról” címen jelent meg cikk 2008-ban a 168 órában* (<http://www.168ora.hu/cikk.php?cikk=23704>).

Kérdés, hogy az ilyen médiaszereplések, valamint az Iványi Gáborral, Bartus Lászlóval közös megjelenés mennyire felel meg a *„mit tanácsolna E. White?”*, vagy a *„mit tenne Jézus?”* elvnek? **A cikkben latolgatott 2/3-os választási győzelem bekövetkezett, tehát azt nem tudta megakadályozni, ellenben alkalmas volt az ellenérzések felébredésére.**

⁷ Azt, hogy az Orbán-kormány nem volt velünk ellenséges, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a Solanak sikerült kijárnia egy törvénymódosítást, hogy fennmaradjon. (Más kérdés, hogy ezen a háttérén mennyi lehetett a valóságalapja a többször hangoztatott állításnak, hogy *„ellenünk hozták a törvényt”*?)

hamis kép alakul ki rólunk a társadalomban.

- Magyarországon sincsenek tiszta, mindenestől felvállalható politikai csoportosulások (nem véletlen, hogy Ellen White nem szűkítette le a megállapítását a kortárs amerikai közéletre. Nem mondta azt, hogy jöhetnek még korok és pártok, amelyek azért vállalkozhatók lesznek).
A köreinkben korábban népszerűsített SZDSZ pl. a vallásszabadság mellett a homoszexuálisok jogainak elismertetéséért is kiállt, ami
 - számunkra eleve vállalhatatlan, hiszen ez az életforma Isten szemében „fertelmes” (Rm, 1, 26-27)
 - ráadásul egy ilyen „értékeket” képviselő párt népszerűsítőiként és/vagy szavazóiként megjelenve könnyen megtéveszthettük a külső szemlélőt azzal kapcsolatban, hogy mi fér bele az értékrendünkbe.

Mindebből **egyenesen következik a kérdés, hogy:**

0=====0

Mi tartozik a vallásszabadsági küzdelem eszköztárába és mi nem?

(A jelek szerint ezen a területen jelentkezik az egyik legfőbb és legalapvetőbb különbség köreinkben, ami eltérő következtetésekre vezet és ezért megoszt bennünket is):⁸

„Igaz, hogy támadó hadjáratot folytatunk, de fegyverünket Isten Igéjének e szavai képezik: „Így szól az Úr!”; „Isten nem kívánja, hogy befolyásunkat a világgal összeköttetésbe lépve érvényesítsük”.

- Semmi sem utal arra, hogy Ellen White a politikai szavazásokon való részvételt a vallásszabadsági küzdelem eszköztárába sorolta volna. Mint láttuk, éppen ellenkezőleg, eltanácsolt ettől, mert ez nem a mi közegünk, nem hiteles, és ezért nincs is dolgunk vele. (Pedig az adventisták a 19. századi Amerikában már demokráciában éltek, tehát Péter vagy Pál apostollal ellentétben módjukban állt volna élni ezzel a lehetőséggel.)⁹
- Luther például**, akire a protestálás kapcsán gyakran hivatkoznak testvéreink – a harcot hirdető Münzer Tamással ellentétben, de **Pál apostollal és Ellen White-tal** nagyonis **összhangban – az imában látta a megoldást:**
„Amikor hatalmas ellenség fogott össze, hogy a reformált hitet megdöntse, és úgy tűnt, hogy ezrek fognak kardot rántani ellene, Luther ezt írta: "Sátán kimutatja dühét. **Istentelen főpapok ármánykodnak, és háború fenyeget bennünket. Buzdítsátok a népet, hogy küzdjön vitézül Isten trónja előtt imában és hitben, hogy ellenségeink Isten Lelke által legyőzve nyugodni kényszerüljenek! Legfőbb szükségletünk és legfőbb dolgunk az imádkozás! Tudja meg a nép, hogy ki van téve a kard élének és Sátán haragjának! Ezért imádkozzon!**" (E.G. White – A nagy küzdelem, A fejedelmek tiltakozása c. fejezetből)
- Külön kérdés a szavazáson való részvétel értelme is:**
- **A súlyarányunk a népességen belül, így szavazataink jelentősége is alig mérhető és az egyedüli kivételként említett Battle Creek-i esettel össze sem hasonlítható.** (Akkor lennénk hasonló helyzetben, ha ma kb. 2 millió adventista élne Magyarországon). Ilyen értelemben aligha terhel bennünket felelősség, ha nem visszük oda a szavazatainkat egyik félhez sem. Annál inkább terhel azonban, ha valamiképpen „társtettség” leszünk (l. előző pontban a szavazattal támogatók felelőssége a mindenkori kormányzat visszaéléseiben).

⁸ **A vallásszabadsági küzdelemről:** Nem mindegy, hogy a bizonyágtételek szerint értelmezzük a vallásszabadság és az ezért folytatott küzdelem fogalmát, vagy valamilyen modern, polgári, politikai kategóriaként.

⁹ E. White-nak személy szerint nem, mert 1920-ig a nőknek nem volt választójoga az Egyesült Államokban.

- Ráadásul azt sem mondhatjuk, hogy akik a közösségünkben szavaznak, azok ezt egyöntetűen tennék: vannak a köreinkben olyanok, akik nyíltan felvállalják jobboldali szimpátiájukat, elkötelezettségüket és szavazatukat.

Mindent egybevetve tehát úgy tűnik, hogy Pál apostol (1Tim.2,1-2) és Luther tanácsának követése hathatósabb lehet a szavazatainknál és még annál is, ha a másokat próbálunk mozgósítani valami mellett, vagy valakik ellen. Ez utóbbi esetben ráadásul **fenn áll annak a veszélye, hogy egyesekben inkább visszatetszést keltünk az állásfoglalásunkkal (míg az imának nincs ilyen „mellékhatása”)**. Pontosan úgy, ahogy a történelmi egyházak hívei körében is csalódást szokott okozni, amikor választások idején a templomban irányelveket kapnak, hogy kire, mire szavazzanak.

d) **A szavazás vajon személyes kérdés, vagy van helye a „mozgósításnak” is¹⁰?**

„Tartsátok meg szavazataitokat magatoknak, és ne érezzétek kötelességeteknek, hogy mindenkit a tiétekéhez hasonló eljárásra késztessetek!”

Egyénileg tehát mindenkinek szabadságában áll eldönteni, hogy szavaz-e vagy nem, és ha igen, akkor kire adja a szavazatát. A bizonyágtételek – mint láttuk – mindenesetre irányelvekkel szolgálnak ezzel kapcsolatban, amelyeket el lehet fogadni, vagy éppen figyelmen kívül lehet hagyni. Amit nem lehet megtenni, az mások szavazására készítése. Itt húzódik a határvonal. (Nem olvastunk arról, hogy ha a hármaskori angéli üzenet a tét, akkor mindenki menjen el szavazni és esetleg vigyen magával még valakit, pedig a téma napirenden volt: 1888-ban az USA-ban terítéken volt a vasárnaptörvény¹¹).

e) **Mikor jön el annak az ideje, hogy tiltakozzunk, protestáljunk?**

*„Krisztus nevében járjunk és képviseljük a reánk bízott igazságokat. **Ha emberek megtiltanák ezen munkánkat, [akkor] mondjuk azt, amit az apostolok mondtak: "Vajon igaz dolog-e Isten előtt, reátok hallgatnunk inkább, hogy nem Istenre, ítéljétek meg."***

E szakasznak a végét szokás irányelveként idézni a közösségünkben, de érdemes megfigyelni az elejét is a szövegösszefüggés és helyes szövegértés miatt:

- Akkor van ideje annak, hogy ezt mondjuk, ha akadályoznak bennünket Krisztus személye és az általa ránk bízott igazságok képviselésében, miközben a munkánkat akarjuk végezni.
- Az apostolok nem protestáltak pl. a korabeli társadalmi igazságtalanságok, a vallásszabadság hiánya, stb. miatt. Ők akkor szólaltak meg, amikor a Szanhedrin meg akarta akadályozni őket a munkájuk végzésében.
A birodalomban sem a társadalomkritikájukról voltak ismertek, vagy hogy ők a vallásszabadság élharcosai, hanem a vallás-megélésről, az evangélium gyakorlati bemutatásáról, és arról, hogy mindig Krisztusról beszéltek, krisztusiak voltak.
- **A német fejedelmek** esetében is ugyanezt figyelhetjük meg: Ők **egy olyan rendelet ellen protestáltak, amelynek tétje „az egyén döntési joga” volt, mert napirenden volt a „vallási előírások kikényszerítése”**. **„Tehát nincs szólásszabadság, és tilos áttérni.”** (Az idézett kifejezések a NK „A fejedelmek tiltakozása” c. fejezetből származnak). **Ekkor, emiatt és ez ellen protestáltak.**
- Ma tagadhatatlanul visszalépés történik Magyarországon. De azt is látnunk kell, hogy mihez képest:
 - Egyrészt a korábbi, valóban extrém állapotokhoz képest. El kell ismernünk, hogy a 350-es egyházszám abszurd.
Az igaz, hogy ezt más módon is lehetett volna orvosolni, pl. a szélhámosságok kiszűrésével csökkenteni, de ezt nem a mostani kormányzat mulasztotta el, hanem már az előző is, amely így – ebben a tekintetben is – kezére játszott az őket követő keresztény-konzervatív kormánynak. (Abban, hogy a jelenlegi kormány kétharmados

10 Közösségünkben régebben kaptunk „magánkörleveleket”, amelyek a parlamenti választásokon való részvételre buzdítottak – olykor a vezetőség hivatalos körlevele mellett, annak ellenében.

11 A megoldást azonban nem abban látták, hogy politikusok ellen, vagy mellett mozgósítsanak, hanem meghallgatást kértek az illetékes kongresszusi bizottságtól.

többségre tehetett szert, komoly szerepe van az előző kormányzat idején történeteknek – akikre mellel sok testvérünk szavazott).

- Másrészt pedig valószínűleg az egyébként valóban negatív irányba mutató folyamatokat nyugatról kritizáló országok egyikében sincs 350 egyház. Az adventista egyház ott is sok helyen nem egyházi, hanem egyesületi státuszban van¹²
- Helytálló ugyanakkor az a megállapítás és megközelítés, hogy bennünket ma nem akadályoz senki, még a státuszunk önkéntes megváltoztatása után sem a munkánk végzésében. (Szemben pl. Iránnal, Észak-Koreával, stb.).

f) Kérdés, hogy a vallásszabadság melletti kiállítás mire irányuljon:

- egy konkrét törvényre, ami azt korlátozza – ahogy pl. 1888-ban a bevezetés előtt álló vasárnap-törvény esetében történt,
- vagy politikai erők hatalomba jutásának megakadályozására, az azok elleni küzdelemre?

Ez utóbbi magában hordozza azt a veszélyt, hogy az emberek csupán annyit látnak, hogy állást foglalunk politikai küzdelmekben, esetleg nyilatkozunk pártok, politikusok ellen (média), és elsikkad a szemek előtt a cél, amire tekintettel mindezt tesszük.

=====O=====

Végül – mindezek ismeretében és hátterén – felvetődik a kérdés, hogy vajon melyik gyakorlat a helyes:

- a politikától távol tartani magunkat és amennyire lehetséges, a mindenkori kormányzattal való jó viszony fenntartására törekedni, azok pártállásától függetlenül, miközben a munkánkat végezzük, és amíg engedik, hogy végezzük,
- vagy valamelyik oldal mellett kiállni és a másikkal, a veszélyesnek tartottal szemben küzdeni?

Az erre adott válasz alapján már megválaszolható a kérdés, hogy

- Ted Wilson testvér követett-e el hibát, amikor látogatást tett a kormányzatnál és méltatta, hogy szabadon élhetünk és végezhetjük a szolgálatunkat,
- vagy azok, akik szavazásra buzdítanak a gyülekezeteinkben, mert tudni és látni vélik, hogy kire és ki ellen érdemes szavazni.

Más szóval: Melyik álláspont a hibás?

- Azé az egyházé, amelyik minden kormányzattal kiegyensúlyozott viszonyra törekszik és próbál semleges maradni,
- vagy azé, amelyik elkötelezi magát egyes politikai szereplők mellett és mások ellen, abban a hitben, hogy ezt jelenti a lelkiismereti szabadságért folytatott harc?

A két különböző viszonyulás oka és möge feltehetően abban keresendő, hogy **a Biblia és a bizonyágtételek vallásszabadságról és általában szabadságról alkotott fogalma és eszménye minden jel szerint eltér a modern liberalizmusétól.** Ha a felfogásunkba és ezzel a gyakorlatunkba is a liberalizmus fogalmai keverednek, akkor könnyen megtörténhet, hogy nem csak szembe kerülünk a bizonyágtételi elvekkel, hanem még kritizálni is kezdjük azokat, akik azok szerint járnak el.

Általános tanulságok:

Ennek az önmagában is fontos területnek a vizsgálata tágabb értelemben vett tanulságokkal is szolgál:

¹² Érdekes ellentmondásként jelent meg egy évvel ezelőtt az egyesületi lét indoklásában, hogy „azért alkalmas nekünk ez a szervezeti forma, mert más, nyugati országokban is ebben formában létezik az adventista egyház”. Ez esetben viszont az a kérdés merül fel, hogy ha itt is megtehetjük ugyanazt, amit ott, akkor miért is van olyan nagy baj a magyar vallásszabadsággal? Tehát nem a nyugathoz képest léptük vissza, hanem a korábbi magyar állapotokhoz képest.

- **Nem mindegy, hogy mi szerint élünk** és járunk el az egyes dolgainkban, feladatainkban:
 - megértettük a főszabályt (és azt is, hogy mely esetek és miért számítanak kivételnek),
 - vagy pedig a kivételből csinálunk szabályt, magát a szabályt pedig szépen félretesszük... (jelen esetben pl. egy speciális Battle Creek-i szavazásból szabályt csinálunk, miközben a többi általános érvényű, egyöntetű bizonyágtételt figyelmen kívül hagyjuk, mintha azok nem is léteznének. Az egyház-kérdésben is nagyjából ugyanez a megközelítés köszön vissza: Egy mondat kiragadása E. White-tól, és a többi általa leírt kijelentés semmibe vétele, figyelmen kívül hagyása – l. „Mit mondanak a bizonyágtételek az egyházzal és a szervezetről?”)
- **A hiányzó bizonyágtételek: Nem csak azok a bizonyágtételek beszédesek, amelyeket megírtak, hanem azok is, amelyeket nem!**
 - Egyértelműen hiányoznak pl. azok a bizonyágtételek, amelyek kifejezett formában azt fogalmazták meg, hogy szavazatainkkal is „harcoljunk” a lelkiismereti szabadságért. Ha léteznének ilyenek, akkor nyilván nem erre a sóványra, 1859-es Battle Creek-i naplóbejegyzésre hivatkoznának testvéreink, amikor a nézeteiket bizonyágtételekkel kívánják alátámasztani.
 - Ugyanilyen beszédes hiánnyal találkozunk más témakörökben is, amelyek a közösségünkben felmerültek (pl. hogy „mikor indokolt az adventista egyháztól elkülönülni”).
- **Jóllehet E. White írásai riasztóan terjedelmesnek tűnhetnek**, a benne foglaltak megértése pedig – a jelen témakör példájából kiindulva – nagy kihívásnak, **ez azonban ne riasszon vissza bennünket attól, hogy rendszeresen olvassuk, tanulmányozzuk.** Gondoljuk meg, hogy milyen nagy lehetőséget, ajándékot jelentenek ezek az Istentől jövő útmutatások, különösen ha alázattal, belemagyarázások nélkül, nem a saját véleményünk igazolását keresve közeledünk hozzájuk. Kíválságunk ez a lehetőség, hiszen
 - Mózesig, azaz a kb. 6000 éves emberi történelem első 2500 évében egyáltalán nem született írásos kinyilatkoztatás,
 - ekkortól kb. 1500 éven keresztül folyamatosan születtek azok az ihletett írások, amelyek ma a kezünk ügyében lévő Bibliát alkotják, de ne feledjük, hogy az Újszövetség szerzőinek is csak az ószövetségi írások álltak rendelkezésükre, azokat tanulmányozhatták, annak alapján tehettek szert istenismeretre.
 - Majd közel 2000 év szünet következett,
 - de a történelem végéhez közeledve Isten ismét jónak látta, hogy E. White személyén a munkásságán keresztül olyan útmutatásokkal szolgáljon, amelyek segítséget jelentenek a Biblia jobb megértésében és amelyek alkalmasak arra, hogy miközben lelki táplálékot is jelentenek, eligazítást is adjanak a mi kihívásokkal teli korunkban, amikor
 - az emberi természet megromlása kiteljesedett,
 - a társadalmi közeg és befolyás megromlása olyan méreteket ölt, hogy az már egy az özönvízéhez hasonló végítéletért kiált,
 - a Szentlélek fokozatosan visszavonatik, következésképpen a bűnnel és gonosszággal szembeni belső ellenségeskedés alábbhagy,
 - Mt. 24. szerint pedig megsokasodnak a csalások.
 - Isten tehát nem a végidő körülményit enyhíti a népe hitbeli állapotának megfelelő szintre (amivel egyszerre könnyítene mindenki sorsán és helyzetén), hanem a korunk jelentette hátrányokhoz, fokozott kihívásokhoz mérten gondoskodik többlet segítségről azok számára, akik hajlandók élni ezzel a segítséggel. Felvértez bennünket és ellensúlyozza a körülményeinket (ahogy azt az apostoli korban is kérték a tanítványok - l. Apcs.4,29). Ez a segítség azonban csak azoké lehet, akik élnek vele, mint Izrael egykor a mannával: Isten hullatta ugyan (akkor a test táplálására, ahogy ma a lélekére) és mindenki számára hozzáférhető volt, de csak azoknak segített és jelentett áldást, akik vették a fáradságot és kimentek, gyűjtöttek és fogyasztottak belőle. Isten rólunk is gondoskodott - a mi döntésünk és a mi felelősségünk, hogy élünk-e azzal, amit felajánlott.